

Sygn. akt III AUa 784/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSA Alicja Podlewska (spr.)
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2015 r. w Gdańsku

sprawy K. S.

z udziałem zainteresowanego H. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji K. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 lutego 2015 r., sygn. akt VI U 1805/14

1. zmienia zaskarżony wyrok i stwierdza, że podstawa wymiaru składek ubezpieczonej K. S., jako pracownika H. S., od sierpnia 2013 roku stanowi kwota 4.000 (cztery tysiące 00/100) złotych miesięcznie;
2. oddala apelację w pozostałym zakresie;
3. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz ubezpieczonej K. S. kwotę 210,00 (dwieście dziesięć 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

SSA Alicja Podlewska SSA Maciej Piankowski SSA Aleksandra Urban

Sygn. akt III AUa 784/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 maja 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił, że podstawa wymiaru składek dla K. S., zatrudnionej na podstawie umowy o pracę u płatnika składek – H. S., na ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe wynosi 2.500,00zł brutto od sierpnia 2013r.

W odwołaniu od decyzji K. S. zarzuciła, iż ZUS nie miał podstaw do zakwestionowania umówionego wynagrodzenia tj. kwoty 9.000,00zł. Pozwany przyjmował składki na ubezpieczenia społeczne od tej podstawy. Wątpliwości pojawiły się w momencie powstania obowiązku wypłaty świadczeń przez Zakład. Zatrudnienie ubezpieczonej na zajmowanym stanowisku kosmolog - manager było uzasadnione interesem pracodawcy i praca na tym stanowisku była przez ubezpieczoną faktycznie wykonywana. K. S. wykonywała zabiegi kosmetyczne, zajmowała się opieką nad recepcją oraz szkoleniem praktykantek. Nadto prowadziła szeroko zakrojoną akcję marketingową, zajmowała się akcjami promocyjnymi, prowadziła stronę ZenSpa oraz funpage ZenSpa, wykonywała projekty graficzne, stworzyła bazę klientów, rozsyłała wiadomości sms do klientów. Błędne było ustalenie organu, że podczas nieobecności K. S. jej obowiązki przejęły pracownice salonu. W ocenie odwołującej się dokonane przez ZUS ustalenie jakoby ubezpieczona zarabiała 2.500,00zł zamiast 9.000,00zł, stanowiło całkowicie nieuzasadnioną samowolę organu.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. ZUS powoływał się na okoliczność, że inni pracownicy H. S. byli zgłoszeni ze znacznie niższym wynagrodzeniem, a płatnik składek H. S. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej deklarował podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego o ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek ogłoszonego na dany rok kalendarzowy w przeliczeniu na okres miesiąca.

Z dokumentacji księgowej wynikało, iż przychody z działalności związanej z usługami kosmetycznymi wynosiły w miesiącach: 08/2013r., - 3.541,54zł, 09/2013r., - 2.689,42zł, 10/2013r., - 730,06zł. Organ rentowy wskazywał, iż w czasie nieobecności Pani S. jej obowiązki przejęły pracownice salonu i nie wiązało się to ze zmianą podstawy wymiaru składek dla osób przejmujących te obowiązki. Z załączonego dziennika praktyk Pani S. siedem z dwudziestu pięciu dni szkolenia przebywała na zwolnieniu lekarskim.

W ocenie Zakładu przedsiębiorca chcąc utrzymać się na rynku powinien działać z poszanowaniem podstawowych zasad ekonomii. W konsekwencji nie zdecyduje się na zatrudnienie pracownika za wysokim wynagrodzeniem nie mając do tego warunków, czy też, gdy działalność jest nierentowna.

Na podstawie zebranego w trakcie kontroli materiału dowodowego Oddział ZUS stwierdził, że zgłoszenie Pani K. S. do ubezpieczeń społecznych, jako pracownika z podstawą wymiaru składek w wysokości 9000,00zł miało na celu uzyskanie przez ubezpieczoną wyższych świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

ZUS wskazywał, iż powyższe znajduje uzasadnienie w deklarowaniu przez Panią K. S. podstawy w wysokości najpierw w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia, a następnie 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek ogłoszonego na dany rok kalendarzowy w przeliczeniu na okres miesiąca z tytułu prowadzonej przez Wymienioną w okresie od 01.10.2006r., do 31.05.2013r., działalności gospodarczej oraz brakiem racjonalnych przesłanek ekonomicznych do zatrudnienia pracownika z tak wygórowanym wynagrodzeniem.

Wobec powyższego na podstawie art. 41 ust. 12, 13 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zakwestionowano wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne skarżącej.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 04 lutego 2015r., w sprawie VI U 1805/14 oddalił odwołanie ubezpieczonej. Sąd I instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach.

K. S. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych od dnia 01.08.2013 r., jako pracownik H. S. NIP: (...) – prowadzącego działalność gospodarczą w B. pod firmą Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne (...). W

imiennych raportach miesięcznych ZUS RCA płatnik składek wykazał podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne K. S. w wysokości:

- za miesiąc 08/2013r. – 4.000,00zł skorygowane w dniu 17.12.2013r. na 9.000,00zł.,
- za miesiąc 09/2013r. – 3.266,67zł skorygowane w dniu 17.12.2013r. na 4.200,00zł.,
- za miesiąc 10/2013r. – **9.500,00zł skorygowane w dniu 17.12.2013r. na 5.700,00zł.,**
- **za miesiąc 11/2013r. – 4.200,00zł.,**
- za miesiące 12/2013r. - 03/2014 r. - 0,00 zł.

W związku ze złożonym roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego K. S. od 23.11.2013r., ZUS przeprowadził postępowanie kontrolne mające na celu zbadanie, czy K. S. faktycznie świadczyła pracę oraz czy wykazane wynagrodzenie w ramach spisanej umowy o pracę odpowiada dyspozycji art. 78 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy (tekst jednolity - Dz. U. z 1998 r. Nr 21 poz. 94 z późn. zm.), zgodnie, z którym wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy.

W trakcie kontroli przeprowadzonej u H. S. - protokół kontroli z dnia 27.02.2014r. - ustalono, że w dniu 01.08.2013r. z K. S. została spisana umowa o pracę na czas nieokreślony od dnia 01.08.2013r. Ubezpieczona K. S. w ramach umowy o pracę miała wykonywać pracę na stanowisku kierownika działu, w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 9.000,00zł.

Z zeznań złożonych przez płatnika składek H. S. do protokołu przesłuchania w dniu 07.01.2014r. wynikało, że zatrudnił córkę K. S. na podstawie umowy o pracę z wynagrodzeniem 9.000,00zł brutto. Do jej zadań należało kierowanie oddziałem w P.. Płatnik dodał, iż obecnie oddział w P. prowadzi A. Z. i I. D.. Pan H. S. zeznał do protokołu, iż od dnia 31.05.2013r. przejął firmę prowadzoną przez córkę K. S..

Świadek E. W. w zeznaniach złożonych do protokołu w dniu 12.02.2014r. wskazała, że prowadziła dokumenty płatnika składek Pana H. S. z zakresu płac, ubezpieczeń społecznych i podatków. Wyjaśniła, że dokonała korekty zaświadczenia ZUS Z-3 oraz dokumentów rozliczeniowych w zakresie składek za ubezpieczoną Panią K. S. w związku z błędem popełnionym przy odczytywaniu dokumentów i w kolejnych miesiącach próbowała korygować błąd, aby średnio podstawa wynosiła 9.000,00zł.

W dniu 28.04.2014r. K. S. przesłała oświadczenie, z którego wynikało, iż pracowała na stanowisku kosmolog - manager i zajmowała się zabiegami, opieką nad recepcją, szkoleniem praktykantek. Załączyła również dziennik praktyk, materiały promocyjne zamieszczone na stronie internetowej www.zenspa.com.pl i na portalu facebook.

Na okoliczność zakresu obowiązków ubezpieczonej i wysokości pobieranego przez K. S. wynagrodzenia, Sąd przesłuchał świadków: P. S., E. W., I. K..

Świadek P. S. zeznała, iż знаła ubezpieczoną z pracy. Świadek odbywała praktyki u ubezpieczonej w latach 2013 – 2014r. Przedsiębiorstwo znajdowało się przy ul. (...) w P.. Gdy świadek zaczynała praktyki, właścicielem była najpierw K. S., potem H. S.. Ubezpieczona pracowała, jako kosmolog, w gabinecie zatrudnione były też praktykantki. Po przejęciu firmy przez Pana S. ubezpieczona zajęła się reklamą, marketingiem. Świadek zeznała, iż praktyki u ubezpieczonej odbywała przez okres 2 - 3 lat. Nie otrzymywała żadnego wynagrodzenia. Świadek nie wiedziała, jakie dochody osiągała w tym czasie ubezpieczona. Zdaniem świadka manager kosmolog zarabia około **6 - 7 tysięcy** złotych. Świadek nie wiedziała, jakie wykształcenie posiadała ubezpieczona. Widziała natomiast, że ubezpieczona brała udział w wielu szkoleniach z kosmologii. Świadek zeznała, że Pan H. S. nie zatrudnił nikogo, kto by zajmował się sprawami promocyjnymi, marketingiem. W czasie, gdy właścicielem był Pan S. zaczęli pojawiać się nowi klienci.

Świadek E. W. zeznała, iż zna ubezpieczoną. Prowadziła obsługę działalności ubezpieczonej: księgę przychodów i rozchodów oraz deklaracje ZUS. Była to działalność zajmująca się usługami kosmetycznymi. Ubezpieczona zatrudniała pracowników, ale świadek nie pamiętała ilu. Pracownicy otrzymywali minimalne wynagrodzenie, a część otrzymywała o 1.000,00zł więcej. Świadek oświadczyła, iż nie wie, jakie dochody otrzymywała ubezpieczona. Ostatnie dwa lata nie prowadziła księgi podatkowej ubezpieczonej. Nie obsługiwała również innych firm kosmetycznych. Nie miała porównania dotyczącego zarobków w takich firmach. Świadek zeznała, iż firmę pana S. prowadziła od 2007r. Przejęcie firmy (...) nastąpiło w lipcu 2013r.

Świadek I. K. zeznała, iż zna ubezpieczoną od 2012 -2013r. Spotkały się za pośrednictwem wspólnej koleżanki. Świadek oświadczyła, iż nie wie, na podstawie, jakiej formy zatrudnienia pracowała ubezpieczona. Spotkała się z ubezpieczoną ze względów marketingowych. Kontakty były utrzymywane do końca 2013r. Świadek oświadczyła, iż wie, że ubezpieczona była managerem firmy. Zarobki na tym stanowisku kształtują się w granicach 5-10 tysięcy złotych. Świadek oświadczyła jednak, iż nie wie, jakie wynagrodzenie otrzymywała ubezpieczona.

Żaden z przesłuchanych świadków nie potrafił wskazać, jakie dochody osiągała ubezpieczona w czasie, gdy prowadziła działalność gospodarczą. Świadkowie potwierdzili natomiast, że ubezpieczona zajmowała się prowadzeniem gabinetu kosmetycznego i była osobą wykwalifikowaną w tej dziedzinie. Sąd uznał zeznania świadków za wiarygodne, ponieważ nie budziły one też zastrzeżeń stron postępowania.

Sąd przeprowadził również dowód z zeznań stron ograniczając go do przesłuchania w charakterze strony, odwołując się i zainteresowanego.

Zainteresowany H. S. zeznał, iż działalnością gospodarczą zajmował się od lutego 1992r. Działalność prowadził w B.. Ubezpieczona jest jego córką. Ona również prowadziła działalność gospodarczą przez 7 - 8 lat tj. od 2006r. – 2007r., i zakończyła działalność, gdy poszła na urlop macierzyński. Prowadziła salon kosmetyczny w P.. Działalność przejął zainteresowany z żoną. Formalnie on został właścicielem. Wcześniej nie zajmował się prowadzeniem tego typu działalności. Nie wiedział, kto pracował w gabinecie kosmetycznym. Żona zainteresowanego zajmowała się sprawami biurowymi. Gabinet kosmetyczny przynosił dochody jednakże zainteresowany nie wiedział, ile wynosiły. Zainteresowany oświadczył, iż córka ponownie pracuje w gabinecie. Córka zarabiała 9.000,00zł brutto przed urlopem macierzyńskim. Przed przejściem gabinetu przez niego córka zarabiała około 6 - 7 tysięcy złotych. Zainteresowany oświadczył, iż nie zajmuje się księgowością jednak według jego wiedzy, firmę było stać na ustalenie takiego wynagrodzenia dla K. S..

Ubezpieczona K. S. zeznała, iż działalność gospodarczą prowadziła od 2005r. Była to pierwsza poważniejsza praca – prowadziła (...) w P.. Był to duży gabinet - 80m². Cały czas inwestowała w jego urządzenie. Działalność prowadziła do maja 2013r. Jej dochody do maja 2013r. wynosiły 3 - 3,5 tysiąca złotych. Od czerwca 2013r. zarabiała 9 tysięcy złotych brutto. Faktycznie pracowała w (...) ojca do listopada 2013r. O ciąży dowiedziała się około 3 - 4 miesiąca w sierpniu bądź na początku września 2013r. Jej matka wspomaga ojca w prowadzeniu działalności gospodarczej.

W świetle zeznań zainteresowanego Sąd Okręgowy zważył, że inni pracownicy zatrudnieni w firmie (...) byli zgłoszeni ze znacznie niższym wynagrodzeniem, a płatnik składek H. S. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej deklarował podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek ogłoszonego na dany rok kalendarzowy w przeliczeniu na okres miesiąca.

Z dokumentacji księgowej wynikało, iż przychody z działalności związanej z usługami kosmetycznymi wyniosły w miesiącach: 08/2013r. – 3.541,54 zł, 09/2013r. – 2.689,42zł oraz 10/2013r. - 730,06zł. Ponadto w czasie nieobecności K. S. jej obowiązki przejęły pracownicy salonu i nie wiązało się to ze zmianą podstawy wymiaru składek dla osób przejmujących te obowiązki. Jak wynikało z załączonego dziennika praktyk Pani S. siedem z dwudziestu pięciu dni szkolenia przebywała na zwolnieniu lekarskim.

Zgodnie z ustaloną judykaturą Sądu Najwyższego należało uznać dopuszczalność dokonywania przez organ ubezpieczeń społecznych kontroli i zakwestionowania wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazywały, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.). Autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny. Wymaganie, by treść stosunku pracy lub jego cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego, nie jest sprzeczne z zasadami prawa pracy. Podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem może stanowić wyłącznie wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności względem pracy. Nie do przyjęcia jest pogląd, że ubezpieczony „przychodzi” do ubezpieczenia z kwotą wynagrodzenia ustaloną w drodze umowy lub przepisów płacowych, które - jako podstawa wymiaru składki - nie może być weryfikowane w inny sposób, jak tylko wynikający z przepisów ustaw ubezpieczeniowych.

Umowa o pracę wywołuje skutek nie tylko bezpośredni, ustalający wzajemne stosunki między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalszy, gdyż umówione wynagrodzenie za pracę kształtuje również stosunek ubezpieczenia społecznego; określa wysokość składki ubezpieczeniowej i w konsekwencji prowadzi do uzyskania świadczeń na odpowiednim do niej poziomie. Ochronna funkcja prawa pracy nie zabezpiecza wystarczająco interesu ogólnego chronionego w ramach stosunku ubezpieczenia społecznego, ocena tych postanowień umowy może być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych. Co więcej, „godziwość” wynagrodzenia w prawie ubezpieczeń społecznych zyskuje jeszcze dodatkowy walor aksjologiczny. Istnieje w nim znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochrony interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych. W ich świetle nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353¹ k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych można przypisać w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - zamiar nadużycia świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Alimentacyjny charakter świadczeń i zasada solidaryzmu wymagają, bowiem, by płaca, stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki, nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie, by rażąco przenosiła ekwiwalentny jej wkład pracy, a składka w rezultacie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Wynika to z przekonania, że choć przepisy prawa ubezpieczeń społecznych literalnie odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, w rzeczywistości odwołują się do odpowiedniości przełożenia tytułu ubezpieczenia - pracy i uzyskanej za nią należnej płacy na składki w ramach społecznego poczucia sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia udzielanych pracownikom z zasobów ogólnospołecznych.

Bez konieczności sięgnięcia do klauzuli generalnej zasad współżycia społecznego prawo pozostałoby bezsilne wobec praktyki nieuzasadnionego wydatkowania funduszy ubezpieczeniowych. Kontrola wynagrodzenia za pracę w aspekcie świadczeń z ubezpieczenia społecznego - zarówno w zakresie zgodności z prawem, jak i zasadami współżycia społecznego - może być prowadzona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który stosownie do art. 86 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, upoważniony jest do kontroli wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń przez płatników składek. Kontrola ta obejmuje między innymi zgłoszenie do ubezpieczenia oraz prawidłowość i rzetelność obliczenia, potrącenia i płacenia składki. Oznacza to przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i - w ramach obowiązującej go procedury - zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. ZUS nie jest ograniczony wyłącznie do zakwestionowania faktu wypłacenia wynagrodzenia w ogóle lub we wskazanej kwocie ani tylko prawidłowości wyliczenia, lecz może ustalać stosunek ubezpieczenia społecznego na ściśle określonych warunkach, będąc niezwiązanym nieważną czynnością prawną (w całości lub w części). Realna możliwość takiej kontroli powstaje po przekazaniu przez płatnika raportu miesięcznego, przedkładanego zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy. W raporcie płatnik przedstawia między innymi dane o tytule ubezpieczenia i podstawie wymiaru składek oraz dokonuje zestawienia należnych składek na poszczególne ubezpieczenia. Dane te mogą być zakwestionowane zarówno przez ubezpieczonego, jak i przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W ramach art. 41 ust.

12 i 13 ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować także wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.). Oczywiście, stanowisko organu rentowego podlega kontroli sądowej w ramach postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy w całości podzielił stanowisko organu, według którego ustalone dla ubezpieczonej wynagrodzenie za pracę w wysokości 9.000,00 zł brutto nie odpowiada ilości i jakości pracy świadczonej przez wnioskodawczynię i jest rażąco niewspółmiernie wysokie w stosunku do wynagrodzeń uzyskiwanych przez pozostałych pracowników spółki, w której zatrudnienie znalazła ubezpieczona, w tym wykonujących podobną pracę. Taka wysokość wynagrodzenia może - zdaniem Sądu - budzić uzasadnione wątpliwości i prowadzić do wniosku, że zostało ono celowo ustalone na tym poziomie, aby umożliwić uzyskanie ubezpieczonej jak najkorzystniejszych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, zwłaszcza, iż w momencie zawarcia umowy o pracę z dnia 1 sierpnia 2013 roku, ubezpieczona była w ciąży. Istotne w sprawie są również takie okoliczności jak fakt, iż wykazywane przychody z działalności związanej z usługami kosmetycznymi wyniosły w miesiącach sierpień, wrzesień i październik 2013 r. wynosiły maksymalnie – 3.541,54zł. A wynagrodzenie, jakie osiągała ubezpieczona prowadząc firmę kosmetyczną było znacząco niższe od zarobków ustalonych na podstawie umowy o pracę.

Należało zauważyć, w ocenie Sądu I instancji, że ubezpieczona K. S. deklarowała podstawę najpierw w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia, a następnie 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek ogłoszonego na dany rok kalendarzowy w przeliczeniu na okres miesiąca z tytułu prowadzonej w okresie od 01.10.2006 r. do 31.05.2013r. działalności gospodarczej.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje. Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszego sporu, należało przyjąć, że ubezpieczona, zaprzeczając twierdzeniom organu ubezpieczeniowego, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla niej ustaleń, winna w postępowaniu przed sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jej stanowiskiem zaprezentowanym w odwołaniu od decyzji. Skarżąca, za pomocą przedłożonych dowodów nie zdołała obalić ustaleń dokonanych przez pozwanego, sprowadzających się do ustalenia, że wskazane w umowie wynagrodzenie za pracę miało na celu uzyskanie nienależnie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Podstawę wymiaru składki ubezpieczonej będącej pracownikiem może stanowić wyłącznie wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności względem pracy. Za takie wynagrodzenie, w okolicznościach sprawy, nie może zostać uznane zadeklarowane przez spółkę wynagrodzenie ubezpieczonej w kwocie 9.000,00zł.

Mając na uwadze Sąd Okręgowy uznał, iż organ rentowy zasadnie od miesiąca 08/2013 r. obniżył podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne K. S. do kwoty 2500,00 zł. Powyższe znajduje uzasadnienie w deklarowaniu przez zainteresowanego H. S. takiej podstawy wymiaru składek za inną pracownicę, która przejęła obowiązki K. S. oraz brakiem racjonalnych przesłanek ekonomicznych do zatrudnienia pracownika z tak wygórowanym wynagrodzeniem.

W konkluzji, z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła ubezpieczona K. S., zaskarżając go w całości. Zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający istotny wpływ na sposób rozstrzygnięcia sprawy, wyrażający się w:

a) mylnym ustaleniu, iż K. S. nie osiągała dochodu w wysokości 9.000,00zł miesięcznie, podczas gdy przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że wynagrodzenie to było słuszne, sprawiedliwe i odpowiadało nakładowi pracy ubezpieczonej;

b) mylnym ustaleniu, że obowiązki K. S. przejęła inna pracownica salonu, podczas gdy przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe w szczególności zeznania praktykantki P. S. wykazały, że obie pracownice nie dawały sobie rady z wykonywaniem zabiegów kosmetycznych, nikt natomiast nie przejął obowiązków wynikających z prowadzonych działań marketingowych;

c) mylnym ustaleniu, że ubezpieczona nie wskazała na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których można by wyprowadzić wnioski i twierdzenia zgodne z jej stanowiskiem, podczas gdy ubezpieczona przedstawiła szereg dokumentów obrazujących jej kwalifikacje, a także zeznania świadków potwierdziły, iż praca przez nią wykonywana była na znacznie wyższym poziomie i wielokrotnie wykonywana była przez kilkanaście godzin dziennie - czego nie można było powiedzieć o innych pracownikach salonu (...);

d) ustaleniem, że brak racjonalnych przesłanek do zatrudnienia pracownika z tak wygórowanym wynagrodzeniem, podczas gdy zatrudnienie na zajmowanym stanowisku z umówionym wynagrodzeniem było uzasadnione interesem pracodawcy;

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów polegającej na:

a) odmowie wiary twierdzeniom ubezpieczonej, podczas gdy były one szczere, spójne i korespondowały z innymi dowodami przeprowadzonymi w niniejszym postępowaniu;

b) odmówienie wiary zeznaniom P. S., podczas gdy były one szczere, spójne i korespondowały z innymi dowodami przeprowadzonymi w niniejszym postępowaniu;

c) uznanie za wiarygodne argumentacji przytoczonej przez organ rentowy.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c., apelując wносиła o:

1. zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez ustalenie, że od miesiąca sierpnia 2013r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne tj. emerytalne, rentowe, chorobowe, i wypadkowe ubezpieczonej K. S. stanowi kwota 9.000,00 zł

2. zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podkreśliła, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych najpierw kwestionował fakt wykonywania pracy przez odwołującą. Po przeprowadzonym postępowaniu kontrolnym, w trakcie, którego ubezpieczona dostarczyła dowody na potwierdzenie faktu, że zawarła w dniu 1 sierpnia 2013r. pracę ubezpieczona faktycznie wykonywała, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zakwestionował wysokość otrzymywanego przez K. S. wynagrodzenia i ustalił, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowiła kwota 2.500,00zł.

W ocenie apelującej nie istniały podstawy do zakwestionowania kwoty 9.000,00zł umówionego wynagrodzenia. ZUS przyjmował składki na ubezpieczenia społeczne od tej kwoty. ZUS nie kwestionował w decyzji tego, że ubezpieczona pracowała, lecz wyłącznie podstawę wymiaru składek. Apelująca podniosła, że wynagrodzenie ubezpieczonej - w

porównaniu z innymi na podobnych stanowiskach - nie było zawyżone. Zatrudnienie na zajmowanym stanowisku kosmetolog - manager z umówionym wynagrodzeniem było uzasadnione interesem pracodawcy i praca na tym stanowisku była przez wnioskodawczynię faktycznie wykonywana. Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego, w szczególności zeznań świadków, ustalono, iż K. S. wykonywała zabiegi kosmetyczne – posiadała w tym zakresie 8 letnie doświadczenie, zajmowała się opieką nad recepcją oraz szkoleniem praktykantek. Nadto prowadziła szeroko zakrojoną akcję marketingową, zajmowała się akcjami promocyjnymi, prowadziła stronę ZenSpa oraz funpage ZenSpa, wykonywała projekty graficzne, stworzyła bazę klientów, rozsyłała wiadomości sms do klientów (ok. 500 wiadomości sms miesięcznie).

W ocenie skarżącej, w postępowaniu przed Sądem I instancji wykazała ona swoje szerokie kwalifikacje do wykonywania wskazanej pracy załączając do akt sprawy m.in. certyfikaty złotego usługodawcy, dyplomów ukończenia szkoleń: marketingowych w tym międzynarodowych, skutecznej promocji internetowej, negocjacyjnych, skutecznej sprzedaży, wykonywania zabiegów kosmetycznych, opinii opiekuna praktyki o pracy studenta wraz z wyszczególnieniem tematu praktyki, zdjęć banerów, projektów graficznych, akcji marketingowych, które prowadziła. Sąd ustalił wynagrodzenie ubezpieczonej na poziomie podobnym do innych pracowników firmy, którzy nie mają kwalifikacji do wykonywania pracy na stanowisku managera jak i tak wysokich kwalifikacji, jako kosmetolog.

Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że dla pracodawcy nie istniały racjonalne przesłanki ekonomiczne do zatrudnienia pracownika z tak wygórowanym wynagrodzeniem. Apelująca podnosiła, że to właściciel firmy prowadząc działalność gospodarczą decyduje, na co przeznaczyć środki, aby firma zaczęła przynosić większe dochody. H. S. takie działania upatrywał m.in. w działaniach marketingowych. Nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że nie mógł on, jako pracodawca zatrudnić K. S. za umówionym wynagrodzeniem. H. S. od 2007r. prowadzi działalność gospodarczą, która, jak wskazała doradca podatkowy E. W. przynosi dochody i mógł on, jako pracodawca pozwolić sobie na zatrudnienie pracownika z takim wynagrodzeniem. Nadto jak wskazała świadek E. W. dokonała korekty dokumentów rozliczeniowych w zakresie składek na ubezpieczoną K. S. w związku z błędem popełnionym przy odczytywaniu dokumentów. Wskazać nadto należy, że akcje marketingowe prowadzone były przez K. S. na szeroka skalę, co potwierdziły dowody przeprowadzone w niniejszym postępowaniu w tym w szczególności zeznania świadka kierownika firmy (...) w P., z którą ubezpieczona współpracowała.

Na podstawie zeznań świadków, a w szczególności praktykantki P. S., należało zdaniem apelującej stwierdzić, że K. S. pracując dla salonu (...) wprowadziła wiele nowatorskich pomysłów, które zaowocowały większą liczbą klientów. Świadek zeznała, że często zdarzało się, że ubezpieczona pracowała po kilkanaście godzin dziennie. K. S. uzyskała dla salonu (...) także dotacje z Unii Europejskiej, dzięki czemu firma jeszcze bardziej się rozwinęła. Krzywdzące w tych okolicznościach dla ubezpieczonej jest twierdzenie, że płaca ustalona z pracodawcą przewyższała jej wkład pracy. Jak wynika z załączonych do wniosku dowodowego z dnia 21 października 2014r. raportu płacowego wynagrodzeń za pierwsze półrocze 2013r. przeprowadzonego przez H. wynagrodzenie średnie specjalisty o takich umiejętnościach jak K. S. zatrudnionego, jako manager do spraw marketingu wynosi od 5.000,00zł do 12.000,00zł. Całość wynagrodzenia ustala zawsze pracodawca. Zakres umiejętności oraz kwalifikacji K. S. jest bardzo wysoki, nieporównywalnie większy w porównaniu z innymi pracownikami salonu - co wykazało przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe w konsekwencji, czego niesłuszne ustalone zostało wynagrodzenie ubezpieczonej na poziomie takim jak innej pracownicy, nieposiadającej tak wysokich kwalifikacji i umiejętności jak ubezpieczona K. S..

Ponadto błędne było ustalenie, że podczas nieobecności K. S. jej obowiązki przejęła inna pracownica salonu. Jak wskazała świadek P. S., pracownicy te nie dawały sobie rady z wykonywaniem zabiegów kosmetycznych. Nikt, natomiast nie przejął obowiązków wynikających z prowadzonych działań marketingowych.

Mając powyższe na uwadze skarżąca wniosła o:

1. zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez ustalenie, że od miesiąca sierpnia 2013r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne tj. emerytalne, rentowe, chorobowe, i wypadkowe ubezpieczonej K. S. stanowi kwota 9.000,00 zł

2. zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że w ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2015r. poz. 121 – dalej „ustawa systemowa”), Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa. Nadmierne podwyższenie wynagrodzenia pracownika w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych może być, bowiem ocenione, jako dokonane z zamiarem nadużycia prawa do świadczeń (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005/21/338; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 16/05, OSNP 2006/11-12/191 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., III UK 7/09, LEX nr 509047).

Sąd odwoławczy w pełni podziela również stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 16 października 2013 r., III AUa 294/13 (LEX nr 1388831) wskazał, że „autonomia stron umowy o pracę w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także względ na interes publiczny. Odpowiednie zastosowanie art. 58 k.c. prowadzi do wniosku, że postanowienia umowy o pracę sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współżycia społecznego - nieważne bezwzględnie. Ocena wysokości wynagrodzenia uzgodnionego przez strony stosunku pracy na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych ma istotne znaczenie z uwagi na okoliczność, że ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty itp. Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. W związku z powyższym ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także interesu publicznego. Godziwość wynagrodzenia za pracę w prawie ubezpieczeń społecznych musi być zatem interpretowana przy uwzględnieniu wymogu ochrony interesu publicznego oraz zasady solidarności. Alimentacyjny charakter świadczeń przyznawanych z tytułu ubezpieczenia społecznego oraz zasada solidaryzmu sprawiają, że płaca stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki nie może być ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie i nie może rażąco przewyższać wkładu pracy, by w konsekwencji składka na ubezpieczenie społeczne nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych odwołują się bowiem do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę na ubezpieczenie społeczne, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych. Podsumowując należy stwierdzić, że podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy, natomiast ocena godziwości tego wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji. Dokonywana przez organ rentowy kontrola zgłoszeń do ubezpieczenia oraz prawidłowości i rzetelności obliczenia składki oznacza przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień, a zatem, również postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa.

Aktualne jest również stanowisko wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 7 marca 2013 r., w sprawie III AUa 1515/12 (LEX nr 1298884). Zgodnie z którym przepis art. 86 ust. 2 ustawy systemowej daje organowi rentowemu kompetencje do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i - w ramach obowiązującej go procedury zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Zakład Ubezpieczeń Społecznych może więc kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 16/05, LEX nr 182776; por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., III UK 7/09, LEX nr 509047).

Istotą sporu w przedmiotowej sprawie było zatem, czy wynagrodzenie K. S. z tytułu zatrudnienia pracowniczego u H. S. było ustalone zgodnie z ww. kryteriami tj. czy był ekwiwalentne do wykonywanej przez nią pracy, uczciwe, sprawiedliwe.

Poza sporem był zakres i rodzaj obowiązków pracowniczych realizowanych przez K. S. od sierpnia 2013r. Apelująca zarzuciła natomiast wadliwą ocenę materiału dowodowego, która skutkowałą nieprawidłowym w jej ocenie ustaleniem, iż kwota 2500 zł stanowiła miesięczne wynagrodzenie adekwatne do wykonywanej przez nią pracy.

Zarzut ten jest częściowo zasadny – w ocenie Sądu Apelacyjnego materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwalał na ustalenie, iż adekwatnym, godziwym wynagrodzeniem dla ubezpieczonej winna być kwota 2500 zł. Zakres obowiązków ubezpieczonej obejmował nie tylko wykonywanie usług kosmetycznych, ale również zarządzaniem personelem, przyuczaniem do pracy pozostałych osób zatrudnionych, praktykantów, reklamą salonu, organizowaniem akcji promujących usługi gabinetu. Pozostałe osoby zatrudnione w spornym okresie w gabinecie, których obowiązki sprowadzały się wyłącznie do wykonywania usług kosmetycznych, osiągały miesięcznie zarobki w wysokości 2500 zł. Zeznania świadków i stron, na których Sąd I instancji się oparł dokonując powyższych ustaleń, Sąd ten uznał za wiarygodne. Skoro zarówno zakres obowiązków, jak i odpowiedzialność skarżącej na stanowisku kosmetykologa – managera były większe od pozostałych zatrudnionych, uznanie kwoty 2500 zł, jako adekwatnego do pracy apelującej wynagrodzenia nie było prawidłowe. Zauważyć również należy, iż skoro niesporne było wykonywanie przez skarżącą opisanych obowiązków umownych, okoliczność, iż płatnik nie zatrudnił innej osoby na stanowisko managera w gabinecie w czasie nieobecności skarżącej nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Niezasadne natomiast skarżąca zarzuca wadliwość ustalenia przez Sąd Okręgowy, że adekwatna do jej pracy była kwota wynagrodzenia 9000 zł miesięcznie, w konsekwencji naruszenia art. 233 § 1 kpc przy ocenie dowodów. Niewątpliwie prowadzenie jednoosobowo gabinetu kosmetycznego przez kilka lat w ramach działalności gospodarczej uzasadnia wniosek, że K. S. posiadała kwalifikacje do świadczenia usług kosmetycznych. Takie prace u płatnika wynagradzane były jednakże kwotą 2500 zł miesięcznie. Skarżąca uzasadniała wysokość zarobków wysokimi kwalifikacjami managerskimi dla udokumentowania których przedłożyła: certyfikaty ukończenia kilkudniowych szkoleń : „Marketing, w tym międzynarodowy, skuteczna promocja internetowa” (26h kursu), „Trening negocjacyjny” (24h kursu); „Skuteczna sprzedaż i metody wpływania na ludzi” (24h kursu), przedstawiła też „certyfikatu złotego usługodawcy za 2012 rok od platformy zakupowej (...)., a także „Raport płacowy 2013 trendy na rynku pracy” przygotowany przez H. zawierającego informacje o wynagrodzeniach osób zatrudnionych na stanowiskach managerskich.

Sąd Apelacyjny zauważa, iż z przedłożonej przez skarżącą informacji z raportu wynika, iż odnotowano zarobki osób na stanowisku specjalisty d.s. marketingu w granicach od 3.500 zł do 11.000 zł, jednakże najczęściej oferowane wynagrodzenie na takim stanowisku wynosiło 5.000 zł. (k. 38 a.s.). Podkreślić też należy, iż ubezpieczona nie ma żadnego wykształcenia managerskiego, a odbycie przez nią zaledwie trzech kilkunastogodzinnych szkoleń dotyczących marketingu, negocjacji, sprzedaży, w żaden sposób nie daje podstaw do wnioskowania o wysokich umiejętnościach, kwalifikacjach managerskich, na które się powołuje dla uzasadnienia ustalenia zarobków na poziomie 9.000 zł. Odwołując się do ww. raportu stwierdzić należy, iż przedłożone zestawienie zawiera informacje o zarobkach osób

zarządzających, kierowników, specjalistów managerów i zajmujących się public relations. Ubezpieczona takich kwalifikacji i doświadczenia nie posiadała, co potwierdziła także w swoich zeznaniach podając, iż umowa o pracę z H. S. wiązała się z nowymi obowiązkami, których wcześniej (prowadząc gabinet) nie miała (tj. marketingiem, promocją, pracą jako manager). Dochody osiągnięte przez płatnika z działalności gabinetu w okresie od sierpnia 2013 r., w czasie obecności w pracy skarżącej, były niskie – jak wynika z prawidłowych i niekwestionowanych ustaleń Sądu I instancji, co dodatkowo potwierdza wniosek, iż twierdzenia ubezpieczonej o jej wysokich kwalifikacjach managerskich nie są uzasadnione. Zeznania świadka K. – kierownika oddziału sklepu kosmetycznego firmy (...) w P. również nie dawały podstaw do ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej na poziomie 9.000 zł. Świadek bowiem nie miała wiedzy na temat wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez skarżącą. Ogólnie podała, iż wynagrodzenie osób na stanowiskach managerskich kształtowały się w granicach 5-10 tysięcy złotych. Znamienne jest przy tym, iż zarobki świadka – osoby zarządzającej dużym sklepem w dużym mieście firmy mającej zasięg w całym kraju i za granicą wynosiły średnio 6.900 zł. W świetle powyższego ustalenie zarobków ubezpieczonej na poziomie 9.000 zł – zatrudnionej małym, lokalnym zakładzie kosmetycznym, bez wykształcenia, doświadczenia w marketingu i na stanowisku managerskim - było ewidentnie znacząco zawyżone i nieuzasadnione. Powoływanie się przez skarżącą na swobodę ustalania wynagrodzenia przez pracodawcę, mając przy tym na uwadze nikłe dochody osiągnięte przez niego z gabinetu kosmetycznego oraz fakt, że jest on ojcem K. S., jest nieprzekonujące.

Zdaniem Sądu II instancji niewiarygodne były dowody z zeznań stron, świadka W. (księgowej), dokumentu – umowy o pracę, co do tego, iż strony umowy uzgodniły wysokość wynagrodzenia miesięcznego K. S. na poziomie 9.000 zł. Podkreślić należy, iż w dokumencie kwota wynagrodzenia 9000 zł została wpisana zarówno cyfrą, jak i słownie. Mimo to, jak wynika z informacji ZUS (niekwestionowanych przez stronę apelującą), dopiero w dniu 17 grudnia 2013r. podstawa wymiaru składek została przez płatnika „skorygowana” z kwoty podstawy 4.000 zł (z uwzględnieniem zmian wynikających z korzystania przez ubezpieczoną ze ZLA), na 9.000 zł. Podkreślić należy, iż treść przedłożonej umowy jest jednoznaczna. W tej sytuacji, trudno dać wiarę, iż profesjonalny podmiot – bazując na informacji z tej umowy – wypełnia przez kilka miesięcy błędnie dokumenty rozliczeniowe (z uwzględnieniem podstawy 4.000 zł), a ubezpieczona nie zgłasza żadnych roszczeń do płatnika w związku z wypłacaniem jej świadczeń od podstawy 4.000 zł.

W konsekwencji oceny powyższych dowodów zgodnie z dyrektywą przepisu art. 233 § 1 kpc, należało wnioskować, że strony umowy ustaliły miesięczne wynagrodzenie K. S. w wysokości 4.000 zł. Podkreślić należy, iż taka kwota wynagrodzenia (4.000 zł) znajduje też uzasadnienie w zeznaniach świadka S., która wskazała, iż zarobki kosmetyczek – kierujących gabinetami kosmetycznymi kształtowały się na poziomie 4-6 tysięcy miesięcznie.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny zważył, iż uczciwe i adekwatne do wykonywanej pracy skarżącej wynagrodzenie miesięczne stanowi kwota 4.000 zł brutto. Ustalenie wynagrodzenia w wysokości przewyższającej tę kwotę naruszało zasady współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.), polegało bowiem na świadomym zamiarze osiągnięcia nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu. Przysługująca stronom umowy o pracę, swoboda kształtowania treści umowy - także wtedy, gdy czynność prawna nakierowana jest wyłącznie na objęcie osoby zatrudnionej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym - nie uchyla sądowej kontroli treści stosunku prawnego formowanego w warunkach wolności zawierania umów (swobody kontraktowania - art. 353¹ k.c. w związku z art. 300 k.p.) pod kątem ogólnych klauzul zabezpieczających życie społeczne przed zjawiskami patologicznymi, które - mimo pozornej zgodności z przepisami - nie mogą być objęte ochroną ze strony Państwa ze względu na sprzeczność z zasadami współzycia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2008 r., II UK 210/07, niepublik.). „Cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, ale nie może to oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań oraz korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawarciu umowy o pracę na krótki okres przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienie do świadczenia i ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania świadczeń obliczonych od tej podstawy. Taka umowa o pracę jest nieważna - w części ustalającej wygórowane, nieusprawiedliwione rzeczywistymi warunkami świadczenia pracy wynagrodzenie - jako sprzeczna z zasadami współzycia społecznego” (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2005 r., II UK 43/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 251).

Mając powyższe na względzie Sąd odwoławczy, na zasadzie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w punkcie 1 sentencji, oddalając apelację w pozostałym zakresie na podstawie art. 385 kpc jako bezzasadną (pkt 2).

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu tj. art. 98 § 1 i 3 kpc. Koszty te obejmowały poniesioną przez stronę opłatę (30 zł) i wynagrodzenie pełnomocnika ustalone w stawce minimalnej za obie instancje. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego, Sąd II instancji ustalił stosownie do art. 109 § 2 kpc, § 2 ust 1 i 2, § 4 ust 1, § 12 ust 2 i § 13 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 461 ze zm.), biorąc pod uwagę ich niezbędny nakład pracy pełnomocnika oraz czynności podjęte przez niego w sprawie, a także charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

SSA Alicja Podlewska SSA Maciej Piankowski SSA Aleksandra Urban